

A. Mrvar

Iskanje svetega grala

Moja zgodba je preprosta, podobna toliko že pripovedovanim. Rodil sem se na samotni kmetiji nad znanim gorskim letoviščem. Starša sta bila že precej v letih, ko jima je Bog naklonil mene kot edini blagoslov. Mama me je rodila sama, medtem ko je oče po drči v gozdu nad hišo v dolino spravljaj les. Njenega vpitja ni slišal, še manj seveda moj piskajoči glas, s katerim sem dajal duška svoji prvi življenjski pustolovščini. Ko se je vrnil domov in v okrvavljeni postelji zagledal izčrpano mater, ob njej pa mene s pregriznjeno popkovino, je najprej stopil v kuhinjo in zvrnil dva kozarčka domačega žganja. Nato si je odrezal kos slanine, in ko je prišel nekoliko k sebi, se je z njim med zobmi ter s cunjjo v roki vrnil v sobo. Pobrisal je po tleh in zamenjal rjuhe. Zatem je stopil do najbližje sosede.

V šoli mi ni šlo najbolje, vendar me doma zaradi tega niso preveč trdo prijemali. Važno je bilo, da sem hodil na pašo in z očetom, ki se je vidno staral in vsega ni več zmoget sam, v gozd. Včasih se nama je pridružila tudi mati. Priganjala je konja, medtem ko sva z očetom s tistimi nevarnimi gozdarskimi cepini poravnavala hlode. Nekega dne je pod menoj nenadoma počilo; spod nog se mi je speljal hlod in padel sem vznak. Zaslišal sem neko čudno votlo lomljenje, nato nekakšen vzdih in zatem nič. Pobral sem se in zagledal očeta ter mamo, ukleščena pod hodom. Oče je bil brez zavesti. V naročju je objemal cepin in njegova okrvavljena ost mu je štrlela zadaj iz hrbtenice. Mama me je gledala s široko odprtimi očmi. Po Jošta pojdi, mi je trdo velela. Nato je za trenutek zaprla oči, kot da si hoče odpočiti, me ponovno pogledala s tistim pogledom in z enakim glasom kot prej ponovila: po Jošta pojdi. In nato čez čas še enkrat isto. V tem trenutku me je minila otrplost, ki je doslej hromila moje ude, in stekel sem v dolino po pomoč. Ko smo se s traktorjem vrnili na kraj nesreče, sta bila oba že mrtva. Pri svojih dvanajstih letih sem bil ravno dovolj star, da sem začutil pomembnost dogodka.

Dali so me v rejo nekim daljnim sorodnikom, pa se pri delu nisem preveč izkazal. Ponoči so me zbujale široko razprte mamine oči, njen trdi glas, okrvavljena konica, ki je štrlela iz očetovega hrbta. Na paši sem se zgubljal v svoje misli, ki so me vrtinčile

proti točki v zemlji med mojima stopaloma, in zaupane mi krave so s stoično modrostjo zahajale tja, kamor ne bi smele. Sklenili so me dati v internat, to so najbrž nameravali že od vsega začetka, pa si niso upali, ker so se bali strupenih jezikov v vasi.

Nekako sem se pretolkel skoz osnovno šolo in namenili so me nekemu mizarju za vajenca. Les mi je bil v krvi in dobro mi je šlo. V mehko smrekovino sem zarival dleto, razmikal tanke celulozne lamele, prisluškoval suhemu pokljanju hrapave tvarine in mislil na ost v očetovem hrbtu. Oba, oče in mama, sta bila nenehno z menoj, čeprav sem vedel, da ju ni več. Ko sem nanašal lepilo na tiste konce lesa, ki so imeli priti skupaj, mi je prihajalo na misel negibno očetovo telo, ki s tistim železom v sebi nekako ni bilo več oče. In kadar sem proti mizarju skoz cirkular potiskal desko in tik pred režečo pošastjo odnehal ter pustil, da jo je mojster povlekel k sebi, sem v sebi začutil tisto vabljivo breztežnost lebdenja, ki sta ji sledila moj trdi padec in nesreča mojih staršev.

V meni je počasi nekaj raslo in se nabiralo. Nisem natanko vedel, kaj. Prebujal sem se sredi noči in z rdečimi očmi prebadal temo nad seboj. Kako to, sem se spraševal, da si ju želim in da bi hkrati rad, da me pustita pri miru? Kako, da ju ni več in da kljub temu še vedno sta? Zakaj sta zdaj, ko ju ni več, nenehno pri meni? Ali to, da si mrtev, ne pomeni, da te ni več, ampak da si hkrati na dveh koncih in na nobenem zares? Takšna in podobna vprašanja so mi cefrala mojo mlado pamet, dokler mi ni neka nezgoda (ali naj raje rečem: srečno naključje?) v mojo begajočo temo poslala vsaj rahlega žarka razumevanja. Nekoč, ko sem zopet zamišljeno potiskal les proti mizarju, se nisem pravi čas ustavil in z roko sem desko pospremil na cirkular. Mojster je žago v trenutku ustavil, vendar je rdeča kri na stropu že zarisala razpršeno sled moje nepazljivosti. Pobegla dlan je bila povsem razmesarjena in morali so mi odrezati roko v zapestju. Tisti sorodniki, ki so me dali v uk k temu mizarju, so me hodili s slabo vestjo obiskovat v bolnišnico in moje nezanimanje zanje so si najbrž razlagali kot zamero. Jaz pa sem bil samo prvič po daljšem času zopet miren, saj sem našel vsaj rahlo sled odgovora na moje nočne more. Vedel sem, in z lastnimi očmi sem lahko videl, da nimam več dlani in prstov, pa vendar sem jih čutil tako živo in nezmotljivo, kot sem čutil prste in dlan zdrave roke. Tedaj se mi je prvič posvetilo, da se z mamó in očetom, ki ju ni več, pa kljub temu na neki način tudi sta, ne dogaja nič nenavadnega, ampak da se vse stvari na svetu ravnaajo po nekih trdnih pravilih, meni sicer še neznanih, vendar po svoje dovolj očitnih. Zdaj sem vedel, da ta pravila so, in če jih človek zares neutrudno išče, sem si mislil, jih nekoč najbrž doume.

Ko so me odpustili iz bolnišnice, sem se vrnil v internat in se vpisal na srednjo šolo. Sorodniki so si oddahnili, saj so se najbrž bali, da me bodo – invalida – dobili na grbo, zato so me podprli z vsem potrebnim. Sprva mi je bilo težko, saj sem moral nadomestiti zamujeno znanje preteklih let. Toda globoko v meni je bila neka nenasitna žeja in kmalu sem po uspehu ne le dohitel sošolce, ampak sem jih celo presegel. Po treh letih sem preskočil zadnji razred in se vpisal na fakulteto.

Najprej sem študiral filozofijo in psihologijo, vendar sem hitro opazil, da mi ta

študij ne bo ublažil krika, ki me je metal iz postelje. Poglobljal sem se v Spinozo ter Hegla in ob Kantovi filozofiji naletel na sled, ki pa se je kmalu povsem zabrisala. Nisem je več našel v Rorschachovih testih, še manj v materialistični filozofiji, za katero se nisem zanimal, vendar je bila obvezna zaradi političnih razmer v državi, ki me ni niti najmanj zanimala. Po dveh letih sem študij predčasno (z odliko, seveda) končal in se vpisal na antropologijo ter jezike. Ker mi je ostajalo še nekaj časa, sem hodil poslušati tudi predavanja iz računalništva. To me je najbrž napeljalo, da sem potem, ko sem oddal diplomsko delo iz Schelerjevega pojmovanja človeka, predsedal na molekularno biologijo ter subatomske fiziko. Programiral sem računalniške simulacije, s katerimi sem skušal priti do primarnega vzorca materije, ki bi se ponavljal, vendar mi ni uspelo. Nisem mogel dognati, kaj je bilo temu krivo: moji napačni izračuni, slaba strojna oprema ali morda sam Bog, ki je ob stvarjenju sveta pozabil v njem pustiti tudi vzorec vsega, kar je. Potem sem se spomnil svojih staršev in izkušnje z manjkajočo roko, in ker mi boljši računalnik ni bil dostopen, račune pa sem večkrat preveril, sem s študijem prenehal.

Veliko sem tudi bral in opazoval vse, kar se dogaja okrog mene. Videl sem, da so nekateri ljudje povsem zadovoljni s seboj in s svojim življenjem, vendar nisem mogel odkriti razlogov za to meni nerazumljivo zadovoljstvo. Ne vem, kje mi je prišlo na uho, da človeku odpre pot do resnice ljubezen. Sklenil sem torej poskusiti z njo. Odločil sem se imeti ljubezen z nekim prijetnim dekletom in velikokrat sva imele spolne odnose. Vendar ni bilo nič. Čudil sem se in sem ji nekoč to tudi omenil, ona pa se je smejala in mi dejala, da to, da sva nekajkrat spala skupaj, še ne pomeni, da je med nama tudi ljubezen. Z mano je spala predvsem zato, ker jo je zanimalo, kako je z invalidom. Odločil sem se torej za drugo, ki mi je povedala, da me ljubi. Tudi jaz sem jo ljubil in tudi z njo sem imel spolne odnose. Najprej enkrat na teden, nato pa, ko še vedno ni bilo nič, pogosteje, nazadnje kak dan tudi po dvakrat. Čutil sem, da se v teh trenutkih zgubljam in da se zgublja tudi ona, in to je bila rahla svetloba, vendar ni dosti pomagalo. Pomislil sem, da je krivda morda v njej, zato sem jo prenehal ljubiti in sem vzljubil drugo. A tudi z njo ni bilo drugače: vsak dan v njeni bližini je ponavljal prejšnjega in noči niso bile samo vse enake, ampak tudi dolgočasne.

Naredil sem križ čez ljubezen in se oziral za čim drugačnim. Spomnil sem se, kako sem z mamo in očetom, ko sta bila še živa, hodil v cerkev molit k Bogu. Šel sem v mestno stolnico in poslušal duhovnika, ki je ljudem po lastni presoji delil resnico, za katero ga je pooblastil Bog. Na misel mi je prišlo, da bi poskusil z Bogom, in vpisal sem se na teologijo.

Prvi meseci so v meni vzbudili obetavno pričakovanje. Spoznal sem, da sem bil ves čas na napačni poti, ko sem z napuhom skušal izsiliti iz sveta resnico, ki je pri Bogu. Z vso vnemo sem študiral Sveto pismo, Tomaža Akvinskega in sv. Avgušтина, sprejemal sem vase dogmatiko ter moralko in s postom, askezo ter ponižnostjo duha sem se pripravljaj na to, da bom vreden sprejeti Resnico. Na veliki dan, ko naj bi me posvetili v služabnika božjega, sem po dolgih letih prvič zopet videl sorodnike, ki so me

prišli sprva plašno pozdravit, ko pa so videli, da jih sprejemam z ljubeznijo, so ponosno pravili vsem naokoli, da so me oni vzgojili in "spravili pokonci". Ker sem bil najstarejši med kandidati, mi je bila dodeljena čast, da prvi prejmem posvečenje. Med obredom sem se z vso ponižnostjo odprl za Resnico, vendar se ni zgodilo nič. Razočaran sem spoznal, da tudi ta pot ni bila prava, in sredi slovesnosti sem se dvignil in odšel, s tem sem povzročil nemajhen škandal, o katerem je poročalo tudi dnevno časopisje, ki ni izpustilo nobene priložnosti, da je lahko ponagajalo Cerkvi.

Potem sem se nekaj dni klatil po mestu in naletel na razcapanega moškega, ki mi je, ne da bi ga kaj vprašal, izrekel besede, ki so se zdele smiselne. Rekel je, da lahko človek najde resnico, če globoko pogleda v kozarec, to so vedeli že stari Rimljani, ki so govorili, da je v vinu resnica. V tem nepričakovanem nagovoru sem videl skrivnostni prst usode in odpravil sem se na svojo najnapornejšo pot. Poglobljal sem se v brezno kozarca in mu skušal priti do dna. Očeta in mamó sem videl večkrat kot v vseh zadnjih letih skupaj in tudi veliko sem se pogovarjal z njima, vendar mi je tisto, kar me je naganjalo v tako početje, še vedno ostajalo neznanka. Z večjim besom, ko sem se oprijemal te poti, bolj se mi je spodmikala pod nogami. Nekega dne sem vstal od mize in se nisem več vrnil h kozarcu.

Kratek bom. V naslednjih letih sem skusil vse, kar lahko skusi človek na tem svetu. Leto dni sem prebil sam v slabo stesani kolibi v gorah. Sprejemal sem vero za vero, od mohamedanske do budistične. Bil sem član reda viteзов templjarjev, tri leta sem vadil v Indiji jogo, precej dolgo sem se vdajal mamilom. V Italiji sem prodal umirajočemu bogatašu svojo ledvico, z izkupičkom hodil po igralnicah in zaslužil ogromno denarja. Dovolj, da sem si v letu in pol privoščil vse, kar si lahko privošči bogataš. Prekolesaril sem Avstralijo (za poškodovano roko so mi izdelali posebno protezo) in se povzpел na Aconcagua. Ljubil sem se z mladim, nekoliko debelušnim fantom in mene je ljubil mršav Italijan mojih let. V Peruju sem ubil neko staro ženico. V Kongu sem se ukvarjal z vudu magijo, v neki sobici zakotnega hotela v Buenos Airesu smo priklicali duhove. Pil sem peyotl in od brezzobe argentinske pocestnice staknil sifilis. Izdal sem pesniško zbirko, v nekem japonskem parku zasadil bonsai in prsati Rusinji na enem svojih iskanj zaplodil otroka. Nisem več vedel, česa še nisem preskusil, dokler mi ni nekega dne po naključju pogled obvisel na pokopališču. Udaril sem se po čelu. Seveda! Prehoditi moraš vso pot, če hočeš priti na cilj, vendar je ta v resnici ves čas pred tvojim nosom. Samo od tvoje odločitve je odvisno, kdaj ga tvoja pot doseže. Za ta odločilni korak sem se nekega poznega julijskega dneva vrnil v domači kraj, med prepadne stene, ki so obkrožale našo vasico. Že prej se mi je mnogokrat zdelo, da sem blizu cilju, toda tokrat je bilo drugače. Ko sem tistega jutra stopal proti pečini, sem čutil, da bom še tega dne stal pred obličjem Resnice.

Odložil sem oblačila, jih skrbno poravnal in stopil na rob. Vznemirjen sem bil. Stal sem pred rešitvijo uganke, ki ji še imena nisem vedel. Le to sem čutil, da brez nje življenje nima pomena. Oba sta bila z menoj, oče in mati, in vedel sem, da se jima bom kmalu pridružil v skrivnosti. Nekoliko sem upognil kolena, se nagnil naprej in

zamahnil z rokami. Odlepil sem se od trde skale in zaplaval. Čutil sem topli zrak, kako mi prihaja nasproti. Od nekod se mi je v glavo privrtal spomin na enega od Zenonovih paradoksov, tistega z Ahilom in želvo. Ahil nikoli ne more ujeti želve; preden premeri polovico razdalje, ki ju loči, se želva pomakne korak naprej. In preden Ahil preteče polovico te nove razdalje, mu želva ponovno uide kanček poti naprej. In tako v neskončnost. Nato so se pred mojimi očmi pričele zvrščati podobe. Najprej sem ugledal otroka, kako lovi ravnotežje na robu globokega brezna, in starejšo žensko, ki zgrožena prisopiha od nekod in vzame otroka v naročje. Prepoznal sem prizor iz svojega otroštva, ko me je mati v zadnjem trenutku ujela, da nisem strmoglavil v prepad. Nato so podobe zdivjale, kot da bi gledal pred seboj film. Moj prvi šolski dan, paša, gozdarjenje, hreščanje hloda, nabodeni oče, mama, ponavljajoč isti pogled in enake besede, sladka bolečina nazobčanega jekla, ki mesari meso moje roke, kri na stropu, možje v belih haljah, sorodniki, učitelji, profesorji, moja prva cigareta, moj prvi poljub, moje prvo ljubljenje, moj prvi Bog, moje drugo ljubljenje, moje tretje ljubljenje, vsi moji bogovi. Nato moj študij, moja potovanja, vsa moja brezupna iskanja, moj vedno večji obup, moj odziv s pečine. Od nekod me je ponovno prešinila podoba umirajoče matere in spomnil sem se govoric, da se človeku v smrtni uri pred njegovimi duhovnimi očmi kot v filmu odvrti vse njegovo življenje. Videl sem svoj skok in nato ponovno občutil topli piš vetra na svojem licu, zatem podobo otroka ob robu brezna, ki jo je z bliskovito naglico zamenjala nova podoba, in tako naprej in tako naprej brez konca.

Spoznal sem, da ne bom nikoli umrl.